Openbaar Zaaknummer: Z/23/133830

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Lokale Energiestrategie en Uitvoeringsprogramma

Collegedatum: 6 mei 2025

Voorgesteld besluit
De Gemeenteraad besluit:

1. De 'Lokale Energiestrategie Wijchen' (bijlage 1) vast te stellen.
2. Kennis te nemen van het bijbehorend uitvoeringsprogramma (bijlage 2).

Aanleiding

De gemeente Wijchen zet een belangrijke stap naar een duurzame toekomst.
Door de komst van het landelijke Klimaatakkoord in 2019 heeft de gemeente een regierol gekregen in de verduurzaming van de samenleving. Hieronder valt de warmte- en energietransitie. Dit heeft onder andere geleid tot plannen zoals de Regionale Energiestrategie (RES) en de Transitievisie Warmte (TVW).

Nu is het moment om te kijken hoe het proces naar die duurzame toekomst ervoor staat en welke stappen nodig zijn om de (nieuwe) ambities waar te maken. De gemeente Wijchen stelt daarom een Lokale Energiestrategie (LES) op die richting geeft aan de warmte- en energietransitie op gemeentelijk niveau. Begin 2023 heeft het college van B&W de startnotitie LES vastgesteld en aan uw raad aangeboden. Later dat jaar heeft uw raad ervoor gekozen een realistische maar ambitieuze route te gaan volgen bij het uitwerken van de LES (voorheen route 2). Deze uitwerking ligt nu voor u.

De LES vormt een routekaart die houvast geeft om uiteindelijk het einddoel te bereiken: een CO2 neutrale gemeente. De LES biedt inzicht in de huidige situatie en maakt helder wat realistische doelen zijn voor 2030 en hoe we die gaan bereiken. We werken dit uit voor de thema's (aardgasvrij) wonen, bedrijvigheid, opwek, mobiliteit en participatie.

De gemeente Wijchen werkt met haar inwoners aan deze duurzame toekomst. Dit verloopt voorspoedig, maar we zien ook dat het behalen van de klimaatdoelen steeds complexer wordt. We zijn afhankelijk van ontwikkelingen op landelijk niveau en de inzet van inwoners en bedrijven, hebben te maken met netcongestie en zien dat technologie zich nog steeds ontwikkelt. Om adequaat te kunnen manoeuvreren in deze veranderlijke omgeving hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Realistisch beleid: we zetten ambitieus in op wat we kunnen, maar streven niet het onmogelijke na.
- Jaarlijkse monitoring: we houden zicht op de voortgang en resultaten en stellen de aanpak zo nodig bij.
- Leidende principes: we introduceren leidende principes over samenwerken aan een toekomstbestendig energiesysteem om koers te houden in een veranderlijke omgeving.

Realistisch beleid
Om een realistische prognose te kunnen maken voor de doelstellingen in 2030 en 2050 hebben we deze nader uitgewerkt met het 'Energy Transition Model' (ETM). Het ETM wordt gebruikt door vele andere partijen in Nederland zoals netbeheerders, gemeenten en provincies. Het belangrijkste voordeel dat het ons als gemeente biedt is dat het volledig is gebouwd op openbare data en voor iedereen toegankelijk is.
Een belangrijke conclusie uit deze analyse is dat een CO2-reductie van 39% ten op zichtte van 1990 haalbaar is in 2030. Daarmee halen we niet de landelijke norm van 55% niet. Dit komt mede doordat de gemeente zowel in bedrijvigheid als in inwoneraantallen een flinke groei kent in die periode. Omdat we de 55%-doelstelling niet kunnen halen, is het belangrijk dat we ambitieus zijn in wat er wel kan. Uw raad heeft in 2023 gekozen voor route 2 "Huidig beleid en proactief kansen benutten". Deze LES is daar een uitwerking van.

Monitoring
Doordat we nu met openbare data werken, kunnen we ook een dashboard inrichten dat de voortgang op verschillende thema's weergeeft. Daarnaast zullen we jaarlijks rapporteren aan uw raad. Over 5 jaar analyseren we in meer detail waar we staan en maken we een nieuwe prognose en strategie voor de periode tot 2035.

Leidende principes
De leidende principes die we introduceren gaan enerzijds over de wijze waarop we willen samenwerken en anderzijds over het toewerken naar een toekomstbestendig energiesysteem. Ze komen voort uit bestaand beleid zoals het Strategisch Kompas Wijchen en het Warmteplan Wijchen. Voor de principes over het energiesysteem hebben we aanvullingen gedaan die in lijn zijn met provinciaal beleid.

De principes voor samenwerking zijn:
- We nodigen inwoners uit mee te doen;
- We werken samen waar het kan;
- We moedigen lokale initiatieven aan.

De principes voor het energiesysteem zijn:
- We besparen zo veel mogelijk energie;
- We zetten in op verschillende energiebronnen;
- We nemen energievoorziening mee in de ruimtelijke ordening en andersom;
- We werken integraal.

In de LES staat een nadere toelichting per principe.

Het uitvoeringsprogramma maakt de LES concreet. Het bevat een projectenoverzicht met doelen, activiteiten, planning en evaluatiecriteria. Ook bevat het een kostenraming met mogelijke financiering en nadere toelichting op de monitoring.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
22-06-2023	Z/23/092883 Startnotitie Lokale Energiestrategie en Uitvoeringsprogramma
24-10-2023	Z/23/133830 Routes voor de Lokale Energie Strategie Wijchen

Gewenst resultaat
Hiermee stelt uw gemeenteraad de 'Lokale energiestrategie Wijchen' vast en neemt kennis van het bijbehorende uitvoeringsprogramma.

Argumenten

1.1 **De LES geeft uitvoering aan het raadsbesluit "Routes voor de Lokale Energie Strategie Wijchen"**
Uw gemeenteraad heeft eind 2023 met vaststelling van de nota "Routes voor de Lokale Energie Strategie Wijchen" het college de opdracht gegeven route 2 uit dit document verder uit te werken in een Lokale Energiestrategie Wijchen. Het voorliggende document is hier het resultaat van.

1.2 **De LES geeft inzicht in waar de gemeente Wijchen staat in de energietransitie, en wat er nog nodig is om de klimaatdoelen te halen.**
De grootste verandering nodig voor het behalen van onze klimaatdoelen is een volledige transformatie van ons energiesysteem. Dit is niet alleen een verandering van fossiel naar duurzaam, of van vervuilend naar schoon, maar ook van verbranding naar opwek, van centraal naar decentraal en van vraag gestuurd naar (deels) aanbod gestuurd. Deze complexe opgave vereist een integrale aanpak met een planning op de lange termijn. Binnen onze gemeente raakt deze opgave alle domeinen, van ruimtelijke ordening tot armoedeaanpak, van bedrijven tot natuur en landschap. De LES biedt samen het bijbehorende uitvoeringsprogramma een overzicht van alles waar we nu op in zetten om onze klimaatdoelen te behalen. Dit geeft ons het vermogen met een wijdere blik te kijken naar de opgave en onze inzet hierop, en wanneer nodig bij te sturen.

1.3 **Analyse van de huidige situatie biedt ons een realistische blik op de route naar een CO2 vrije toekomst**
Gedetailleerde integrale analyse van huidig en verwacht beleid, zowel op gemeentelijke als landelijk niveau, geeft inzicht in realistische doelen. We hebben scherper zicht op wat we de komende 5 jaar kunnen bereiken en waar we als gemeente de meeste invloed kunnen uitoefenen. We willen elke 5 jaar de LES vernieuwen en bijstellen.

1.4 **Monitoring biedt de mogelijkheid bij te sturen waar nodig**
Door een integrale monitor op te zetten voor alle activiteiten en voortgang op het gebied van energietransitie, krijgen we een beter beeld van op welke gebieden we doelmatig zijn en waar we onze aanpak moeten aanpassen of intensiveren.

Tegenargumenten en risico's

2.1. **De ontwikkelingen in de energietransitie gaan snel**
Er is steeds meer aandacht voor de energietransitie en daarmee ook continu vernieuwing en verandering van technische oplossingen en mogelijkheden. De Lokale Energie Strategie zal dan ook, onafhankelijk van de aanpak, regelmatig bijstelling behoeven. Echter, de opgave is groot en de tijd beperkt, dus stil blijven staan is geen optie.

2.2 **Onze invloed als gemeente is beperkt.**
Veel van de ontwikkelingen die nodig om de klimaatdoelen te halen spelen zich af op nationaal of zelf internationaal niveau. Dit kan beleid zijn, maar ook sociaal, cultureel, of economisch. Zo zijn we voor het behalen van onze doelen op mobiliteit afhankelijk van een landelijke elektrificatie van het wagenpark. Het is

niet realistisch te denken dat wij als gemeente zelf de volledige CO2 uitstoot naar 0 gaan terugbrengen. Wat we wel kunnen doen, en wat de LES ook zal doen, is duidelijk in kaart brengen waar onze unieke invloed als gemeente ligt, en daar actief op inzetten. Hierbij kan gedacht worden aan het stimuleren van isolatie van woningen, wijken toekomstvast aanleggen of het creëren van kansen voor warmtenetten.

Financiële gevolgen
De uitvoering van de LES kan grotendeels worden bekostigd uit landelijke subsidies. Daarnaast zullen ook de gemeentelijke programmagelden duurzaamheid worden aangewend.

De beschikbare middelen voor 2025 zijn:
- € 124.701,- programmagelden
- € 1.233.373,- CDOKE-gelden

Voor 2026 en verder is de verwachting dat het Rijk jaarlijks circa € 900.000,- aan CDOKE-gelden beschikbaar zal stellen aan de gemeente Wijchen.
Daarnaast zijn er ook nog SPUK-subsidies beschikbaar vanuit het Rijk, voor het bestrijden van energiearmoede en voor het stimuleren en subsidiëren van isolatiemaatregelen in slecht geïsoleerde woningen met een lagere WOZ-waarde.

Nadere toelichting hiervan is te vinden in het uitvoeringsprogramma. Deze middelen zijn gezamenlijk naar verwachting toereikend voor de uitvoering van de LES tot en met 2030.

Communicatie
Na vaststelling van de LES, zullen we de mensen die betrokken waren bij de participatieactiviteiten voor de LES en onze samenwerkingspartners hierover per mail informeren en verwijzen naar de LES die dan openbaar is.

Inwonersparticipatie
Inwoners van Wijchen zijn op meerdere manieren betrokken bij het opstellen van de LES.
- Transitietafel: een bijeenkomst met diverse stakeholders en vertegenwoordigers van inwoners. Tijdens deze bijeenkomst hebben zij kunnen meepraten over de invulling van de LES.
- Serious game: Jongeren van het Maaswaal college hebben via een ‘serious game’ meegedacht over de LES.
- Digitale enquête: inwoners konden laagdrempelig input leveren via een digitale enquête. Ongeveer 300 inwoners hebben hier gebruik van gemaakt.

Alle resultaten van de participatie terug te lezen in de bijlage van de LES.

Uitvoering of Vervolgstappen
De voortgang van de uitvoering van de Lokale Energiestrategie wordt jaarlijks gemonitord en gerapporteerd aan de raad. Dan wordt ook het uitvoeringsprogramma bijgesteld. Na 5 jaar wordt er opnieuw een gedetailleerde analyse gedaan en een nieuwe 5-jarenstrategie voorgelegd aan de raad.

Geheimhouding:
Niet van toepassing.